
MOHÁCS ÉS A MOHÁCSI KISTÉRSÉG TURISZTIKAI ÉRTÉKELÉSE, A TURIZMUS FEJLESZTÉSÉNEK IRÁNYAI ÉS CÉLJAI

PÁPA SÁNDOR

1. BEVEZETÉS

Mohács városa lakosságához képest az országosan híres települések közé tartozik. Jobban belegondolva a „hírhedt” jelző talán indokoltabb lenne, ugyanis a város neve egyet jelent a nemzet egyik tragikus eseményével, a törökök elleni csatavesztéssel, a reménytelenséggel, a kilátástalansággal, a nemzeti gyásszal.

A város fekvése, a Duna jelenléte, a kellemes szubmediterrán jellegű éghajlat, a közeli horgászvizek lehetőséget adnak a nyugodt aktív pihenésre. Ennek ellenére a magyar emberek szemében csak egyetlen esemény van évente, ami Mohácshoz köthető: a kora tavaszi télbúcsúztató farsangi ünnep – a Busójárás.

A város vezetése és a Mohácsért tenni akarók és tudók hosszú évek óta igyekeznek ezen az egyoldalú képen változtatni. Az ismert gazdasági problémák mellett és ellenére olyan terveket, fejlesztéseket, beruházásokat készítenek, amelyek a város gazdasági stabilitását, az itt élők hangulatát és életszínvonalát javítják, a más területen élőket pedig arra ösztönözhetik, hogy évente ne csak egy alkalommal keressék fel a környéket, hanem visszatérő, elégedett és másokat is mohácsi tartózkodásra buzdító turistákká váljanak. Az alábbiakban a 2000-es évek elejének eseményeit, a jelenlegi helyzetet, valamint a közeljövő céljait, lehetőségeit veszem sorra a turizmus szemszögéből.

2. ELŐZMÉNYEK

Mohács Város Önkormányzata középtávú koncepciót készített olyan fejlesztések megvalósítására, amelyek gazdaságélénkítő hatásuk mellett új munkahelyeket teremtenek, valamint javítják a város és a kistérség lakóinak életminőségét. A koncepció szervesen illeszkedik a már meglévő, hasonló célokat szolgáló projekteredményekhez. Alább a közelmúlt fejlesztéseit foglalom össze.

1. Mohács – Sáros lakóépületek ivóvízellátása; összköltség: 25,6 millió forint

Ivóvízhálózat bővítése 37 db ingatlanon (111 fő)

2. Újmohács, Sárhát és Homorúd község gázellátása; összköltség: 157 millió forint
Gázvezeték kiépítése 57,5 km hosszan
3. Mohács Ipari Park feltáró út rekonstrukciója; összköltség: 81,6 millió forint
860 m út felújítása, 244 m hosszúságú csomópont kiépítése
4. Fogyatékos személyek nappali intézete a Pándy Kálmán Otthon területén; összköltség: 184,5 millió forint
30 fős szociális intézmény, 730 m² alapterületű napközi otthon építése
5. Mohács déli iparterület feltáró út építése; összköltség: 280,4 millió forint
1516 m hosszúságú út elkészítése
6. Mohács történelmi városrész rehabilitációja (II. ütem); összköltség 492 millió forint
A belváros 23192 m²-es területének felújítása
7. Mohács Déli lakópark; összköltség: 520,3 millió forint
40 ha területen 368 telek kialakítása

A felsorolt fejlesztések növelik a város népességmegtartó-képességét, segítik a vállalkozások számának növekedését, csökkentik az érintett területek környezeti terhelését, javítják a térségben élők életminőségét, gazdaságélénkítő hatást fejtenek ki és elősegítik a demográfiai tényezők kedvező irányú elmozdulását.

A közeljövő fejlesztései az említett hatások további fejlesztését célozzák meg, ezért a város önkormányzata kiemelt fontossággal kezeli a következő tevékenységeket (Mohács Város Polgármesteri Hivatala: *Középtávú Fejlesztési Konceptió 2006*):

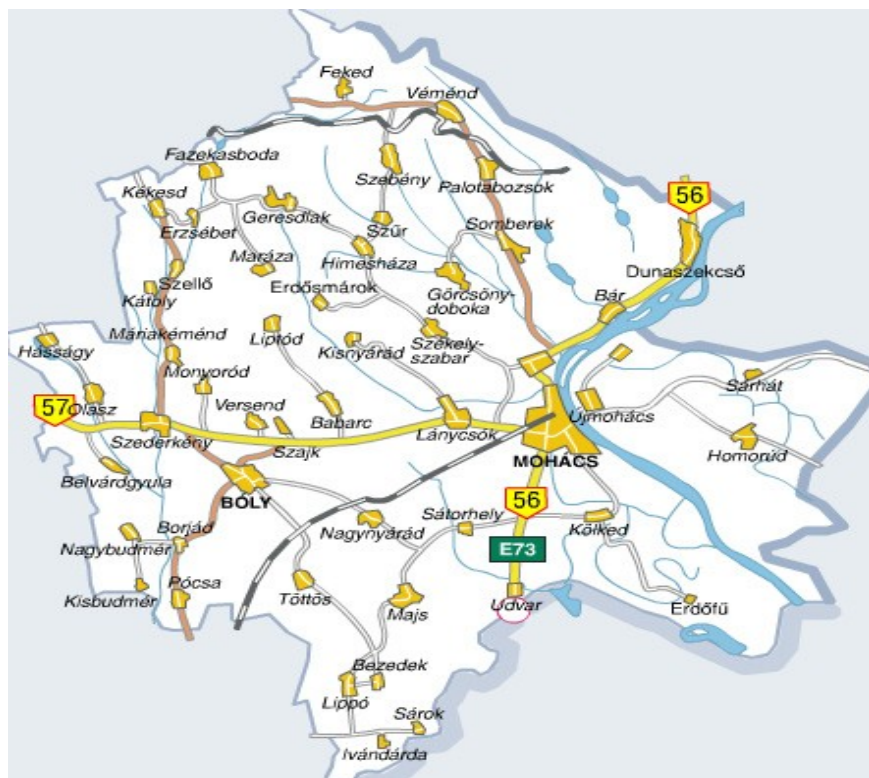
1. *Ipari Park működtetése*: A város vezetésének egyik legfontosabb törekvése új munkalehetőségek teremtése, ezért 1999-ben a helyi önkormányzat 151 hektáron létrehozta a Mohácsi Ipari Parkot. Területén inkubátorház működik, az innovatív vállalkozások beindítására, valamint a kapcsolódó innovációs feladatok teljesítésére.
2. *Határkikötő fejlesztése, logisztikai központ létrehozása*: Mohács gazdaságföldrajzi fekvése, valamint a politikai változások kiaknázatlan potenciálokat hordoznak magukban, így a szárazföldi és a vízi szállítás összekapcsolására megépült a schengeni határkikötő. További cél az ehhez szükséges logisztikai háttér biztosítása. E két fejlesztés a kistérség számára is kedvező lehetőséget jelent teremt nemzetközi és regionális gazdasági téren.
3. *Turizmus*: A város számára további kitörési pont a turizmus. Baranya megye turizmusfejlesztési programjának figyelembe vételével az önkormányzat az alábbi tevékenységeket kívánja fejleszteni:
  - Bor- és gasztronómiai turizmus

- Kulturális turizmus
- Vízi turizmus
- Kerékpáros turizmus
- Lovas turizmus
- Ökoturizmus
- Termálturizmus, gyógyturizmus

3. A MOHÁCSI KISTÉRSÉG ÉS MOHÁCS VÁROS HELYZETELEMZÉSE

Az alábbiakban a Mohácsi Kistérség aktuális turisztikai helyzetéről, az aktuális beruházásokról és fejlesztésekről valamint ezek várható hatásairól végzett kutatásaim eredménye kerül bemutatásra.

1.ábra. A Mohácsi Kistérség

Forrás: dunaportal.hu

3.1 A Mohácsi Kistérség társadalmi-gazdasági jellemzői

A Mohácsi Kistérség részletes bemutatása egyik korábbi munkámban (Pápa S. 2007.) is megtalálható, ezért most csak az alapadatokat ismertetem. A 43 település 846,4 km²-en terül el, lakosság számára a folyamatos fogyás a jellemző, így 2007-re 50844 főre csökkent, amellyel Baranya megye második legnépesebb kistérsége. Lakóinak közel fele (46,6%) él a két városban, Bólyban és Mohácson. A *lakosságszám* csökkenése az elmúlt 10 évben közel négyezer fő (1998-ban 54733; 2007-ben 50844 fő). A csökkenés döntő oka a természetes fogyás, amelyet csak némileg ellensúlyoz a bevándorlás pozitívuma. A lakosság elöregedő: kevés a fiatal, az idősök között a férfiak magasabb halandósága következtében (főleg a 40 év feletti korosztályban) nőtöbblet alakult ki.

A *munkanélküliség* a KSH 2006-os adatai szerint már 2005-től 10% feletti a Mohácsi Kistérségben, ami a régiós és országos adatokat is felülmúlja. Mohács lakóinak 67,8%-a (9032 fő) gazdaságilag aktív kereső. A munkavállalói korú lakosság száma 13315 fő. Nyilvántartott álláskereső 1657 fő, a munkavállalói korú lakosság 12,44%-a. (Állami Foglalkoztatási Szolgálat adatai 2007. augusztus) Ezek az adatok még a 2008-as gazdasági válság előttié- azóta minden bizonnyal jelentősen nőtt a munkanélküliek aránya, bár az iménti viszonyítás biztosan továbbra is helytálló. A turisztikai projekt állásteremtő hatásai éppen a fiatalabb korosztály munkához jutását javíthatják itt helyben.

Mohács városában a kistérség lakosságának 39%-a, 19770 fő él (KSH 2006.) A *népesség fogyása* itt is szembetűnő- 1990-ben még 21000 körüli volt a város lakóinak száma. A fogyás mellett a lakosság folyamatos *elöregedése* is jellemző, ami a születésszám csökkenéséből is következik. Amíg 1990-ben 245, addig 2006-ban 170 kisgyerek született a városban. (Központi Statisztikai Hivatal: *Baranya Megyei Statisztikai Tájékoztató, 2006*)

A kistérség szempontjából meghatározó jelentőségű a Duna és ártéri területeinek szerepe, amelyek a *Duna-Dráva Nemzeti Park (DDNP)* kezelésében állnak. A DDNP-t a Környezetvédelmi és Területfejlesztési miniszter a 7./1996 (IV.17.) KTM rendeletével hozta létre, mintegy 50 ezer ha területen. A rendelet szerint a védetté nyilvánítás célja: „a Duna és a Dráva folyók mellékágrendszerének, valamint az érintett területek természeti értékeinek, a felszíni és felszín alatti vízkészleteknek, továbbá az érintett területek erdeinek, termőtalajának és más megújuló erőforrásainak védelme.” A Nemzeti Park területe a Sió torkolatától (1497fkm) a déli országhatárig (1429,3 fkm) terjed, valamint a Dráva Magyarországot érintő teljes szakasza. A DDNP Igazgatósága nem csak a NP területét felügyeli. Hatásköre kiterjed Dél-Dunántúl tálvédelmi körzeteire (TK) és természetvédelmi területeire (TT) is. Összesen 4 megye 49732 ha területét foglalja magába. A NP mozaik területei közül kiemelkedik a Béda-Karapanca TK 9798 ha területe, a Mohácsi Történelmi Emlékhely (7,5 ha), a Dunaszekcsői Lőszfal TT (6,8 ha) és a mohács. Szigeti Riha-tó (249 ha). A DDNP egyre jelentősebb munkát végez a természeti és ökológiai értékek, valamint a hagyományos gazdálkodás bemutatása terén, ezzel jelentősen hozzájárul a kistérség turizmusának a fejlesztéséhez.

3.2. A Mohácsi Kistérség gazdasági és turisztikai lehetőségeit megalapozó adottságok

3.2.1. Határmenti elhelyezkedés

Az országhatárok elválasztanak, egyben összekötnek eltérő fejlettségű, gazdaságú, népességű és kultúrájú területeket. Mohács és a kistérség esetében ez a nemzetközi kapcsolatok kiépítésében és erősítésében mutatkozhat meg Horvátország, Szerbia valamint a Balkán-félsziget egyéb területei irányában. A- számunkra nem mindig előnyös-történelmi kapcsolat és a Balkán felé nyitás együttes következményeként 2008 májusában Mohács városa testvérvárosi szerződést kötött Isztambul egyik elővárosával Beykoz-zal.

3.2.2. Dunamentiség

„Európa kék szalagja” a Duna jelentős nemzetközi vízi útként, teher- és személyszállítás terén számottevő forgalmat bonyolít le már ma is, de ezen tevékenységek az éledező nemzetközi vízi turizmussal együtt erőteljesen fejleszthetők. Különösen alkalmas a Duna jelenléte a csónak-kerékpáros és ökoturizmus lehetőségeinek kiaknázására.

3.2.3. A Duna-Dráva Nemzeti Park, mint adottság

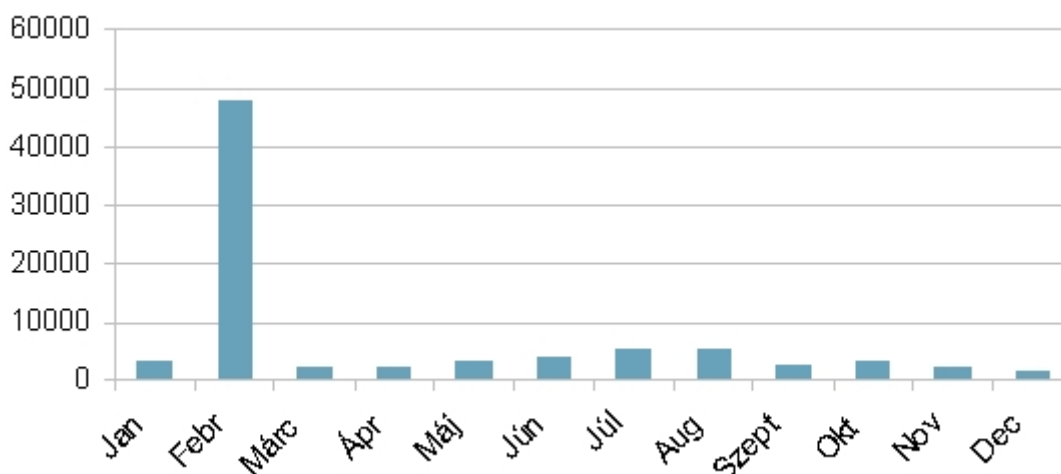
A DDNP szabályozza és korlátozza a mezőgazdasági, erdészeti és horgászati/halászati tevékenységet, megőrzi és bemutatja a dunai ártér élővilágának, az itt élő és dolgozó emberek tevékenységének, kultúrájának egyediségét. Szervezett programokkal betekintést nyújt a látogatók számára az ártér természetes folyamataiba, növény- és állatvilágába, természeti értékeibe és a környezetkímélő hagyományos gazdálkodásba is. Az ide látogatók számára a terület felértékelődik és ez újabb látogatókat generálhat.

3.3. Mohács város turisztikai palettája

3.3.1. Vendégforgalmi adatok

Az éves turisztikai kínálat szegényes és egyoldalú. A helyi turistaforgalom legfontosabb jellemzője a látogatók rövid tartózkodási ideje, az igénybevett szolgáltatások szűk köre, valamint az erős szezonális. A nyári hónapok jelentősebb forgalma mellett egyetlen kiemelkedő esemény a kora tavaszi Busójárás. A Mohácsi Tourinform iroda vendégforgalmát bemutató ábra jól szemlélteti mindent, tehát amennyiben van egy különleges rendezvény, akkor sok látogató érkezik. Az ilyen típusú vonzerők növelése nem egyszerű dolog, de szükséges, mert csak így érhető el a forgalom kiegyenlítetté válása és a szálláshelyek kihasználtságának növelése.

2. ábra. A mohácsi Tourinform iroda vendégforgalma 2006-ban

Forrás: Tourinform (Pápa S. saját szerkesztés)

A tavaszi Nepomuki Szent János ünnepen rendezett csónakos-fáklyás vízi felvonulás; a június végi Aratófesztivál, ahol hagyományos kézi módon mutatják be az érdeklődőknek az aratás nehéz munkáját, valamint a júliusban megrendezett Pranje- Dunai mosás szintén a hagyományok, a horvát-sokác kisebbség folklórájának megőrzését-felelevenítését szolgálják. Az említett események még nem országos jelentőségűek, de szélesítik a kínálatot.

Egy további új, növekvő szerepű eleme lehet a térség turizmusának a Dunán, Mohácson keresztül érkező turisták megjelenése. A dunai üdülőhajók közönsége szervezett programokat igényel, ugyanakkor a nemzetközi kikötő fejlesztésének hozadéka az egyre sűrűbben megjelenő kishajós utazók itt-tartózkodása is.

1. táblázat. Az országba Mohácsnál be- és kilépők számának alakulása (víziforgalom)

	Belépő	Kilépő	Összesen
2005	21 616	24 864	46 480
2006	30 137	24 749	54 886

Forrás: VPOP Mohácsi kirendeltség

Az öko és evezős turisztikai forgalom erősen időjárás- és vízállásfüggő, hiszen szabadtéri tevékenység, ezért csak a nyári hónapokban jelentenek forgalomemelkedést.

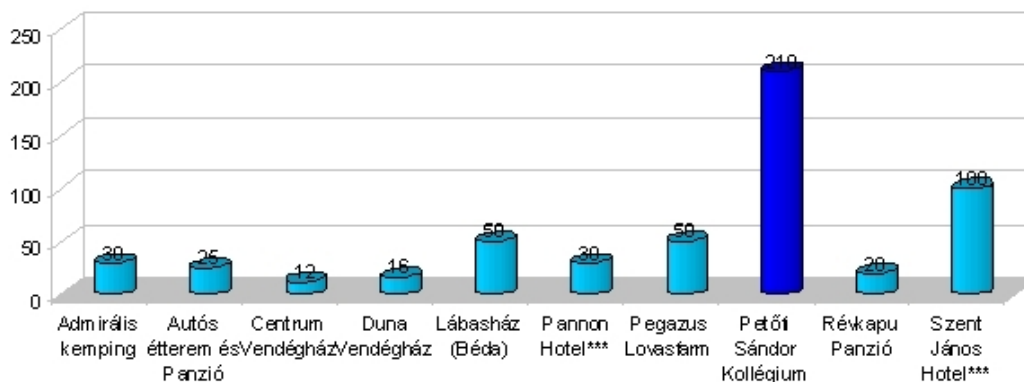
A mohácsi borkultúra fejlesztése a fehérborra alapozott kínálatot növeli a kulturális kínálatok erősítésével összhangban.

3.3.2 Szálláshelyek Mohácson

Néhány évvel ezelőttig még az is problémát jelentett, ha turisták egyáltalán szállást kerestek a városban. Korábban a szépeplékű, de nagyon lerobbant állapotú Korona szálloda, majd az 1970-es, 1980-as évektől kezdődően a Csele hotel számított vendégfogadásra alkalmas helynek. Az utóbbi 4-5 évben sorra nyíltak a korábbinál nívósabb, valóban választékot kínáló szálláshelyek a kempingtől a panziókon át a kényelmes szállodákig. Ezen a téren a kínálat messze felülmúlja a keresletet. A Mohácsi Kistérség vendégforgalma rendkívül alacsony szinten mozog, éves szinten 7000-7500 fő a kereskedelmi szálláshelyeken, míg 900 fő a magánszállásokon. A szálláskapacitások mindössze 5-6%-a kerül kihasználásra (KSH, 2006). A város és kistérség turisztikai palettájának szélesítése nem csak lehetőség, hanem létszükséglet is.

Mohácson és a város közvetlen környezetében tíz kereskedelmi szálláshely üzemel. Ezek együttes kapacitása 340 fő az év egészében, ami kiegészül a csak a nyári hónapokban üzemelő Petőfi Sándor Kollégium 210 fős befogadóképességével. Az egyes szálláshelyek rövid leírása és főbb jellemzői a *Mellékletben* található.

3. ábra. Mohács város kereskedelmi szálláshelyeinek befogadóképessége

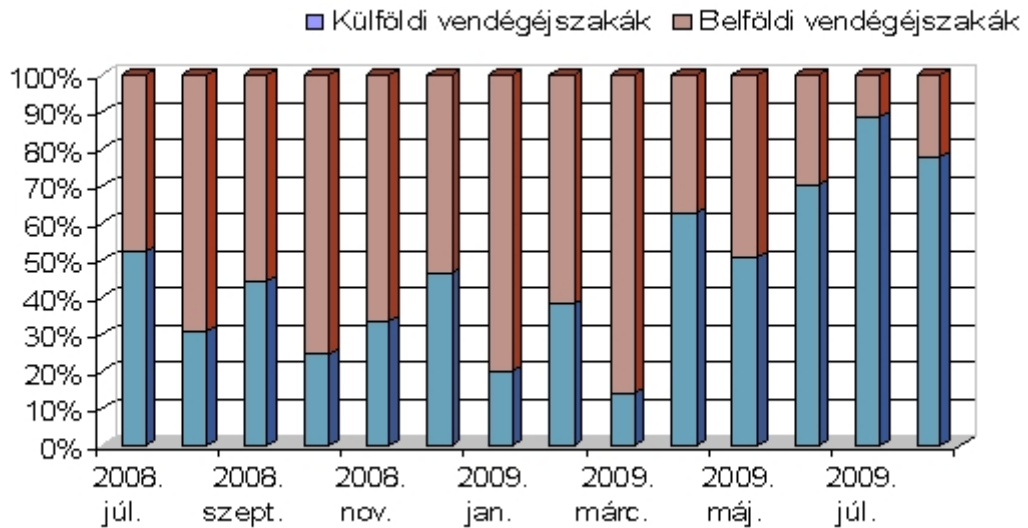
Forrás: www.mohacs.hu (Pápa S. saját szerkesztés)

A jelenlegi férőhelyek kihasználtságának növeléséhez hozzájárulhat az öko- és aktív turizmus (Duna és holtágai, vízi, kerékpáros és lovasturizmus), valamint a Mohácsi Történelmi Emlékhely tervezett átépítése és felújítása.

A Pannon Hotel a város egyik legújabb és legszínvonalasabb szálláshelye, amely főutcai elhelyezkedése miatt könnyen megközelíthető. Két évvel ezelőtt alakították ki az egykori zeneiskola épületében. A tulajdonosok komoly, említést érdemlő munkát végeztek. A megnyitás óta eltelt idő ahhoz még kevés, hogy az elégedett vendégek rendszeresen visszatérőkké váljanak, de az általam vizsgált elmúlt 14 hónap vendégforgalmi adatai néhány következtetésre mégis lehetőséget adnak. 2008 júliusa és 2009 augusztusa között a hazai vendégeken kívül 22 ország állampolgárai töltöttek rövidebb-hosszabb időt a hotelben. A vizsgált időszakban a szálloda átlagos kihasználtsága 19% körüli értéket mutat, ami önmagában alacsony, de a Mohács városára jellemző szálláskapacitás kihasználtság több mint háromszorosa. Ha ehhez hozzávesszük, hogy az elmúlt fél év (2009. 03-2009. 08) átlaga meghaladja a 24%-os kihasználtságot, akkor érthető a tulajdonosok óvatos optimizmusa, amikor az épület tetőterében újabb 6 szoba kialakításába fogtak. Ezeket az új szobákat várhatóan 2010-ben veszik használatba. A külföldi és belföldi vendégéjszakák arányát havi bontásban az alábbi ábra mutatja.

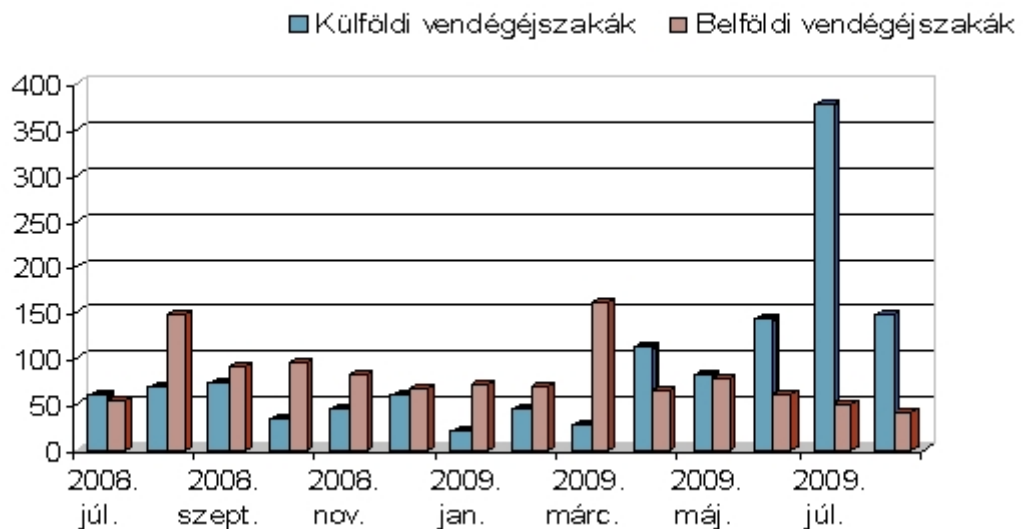
4. ábra. A mohácsi Pannon Hotel vendégéjszakái 2008. július - 2009. augusztus között

Forrás: Pápa S. saját szerkesztés

Az arányokat vizsgálva megállapítható, hogy a téli hónapokban érkezik a legkevesebb külföldi vendég, míg a nyári turisztikai főszezonban az arányuk sokkal jelentősebb.

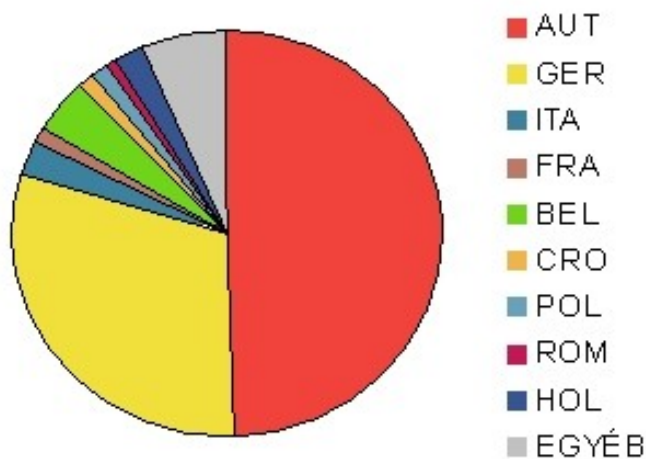
5. ábra. A mohácsi Pannon Hotel vendégforgalma 2008. július - 2009. augusztus között

Forrás: Pápa S. saját gyűjtés és szerkesztés

Az országokat tekintve a legtöbb vendégéjszakát az Ausztriából és Németországból érkező vendégek töltötték el a hotelben. E két országból érkezett a vendégek több mint 80%-a. A lista másik végén található Korea és Ausztrália, ahonnan 1 illetve 2 fő szállt meg a hotelben az említett periódusban.

6. ábra. Külföldi vendégéjszakák megoszlása a mohácsi Pannon Hotelben 2008 júl. - 2009 aug.

Forrás: Pápa S. saját szerkesztés

4. A MOHÁCSI KISTÉRSÉG ÉS A VÁROS HELYE A FEJLESZTÉSI TERVEKBEN

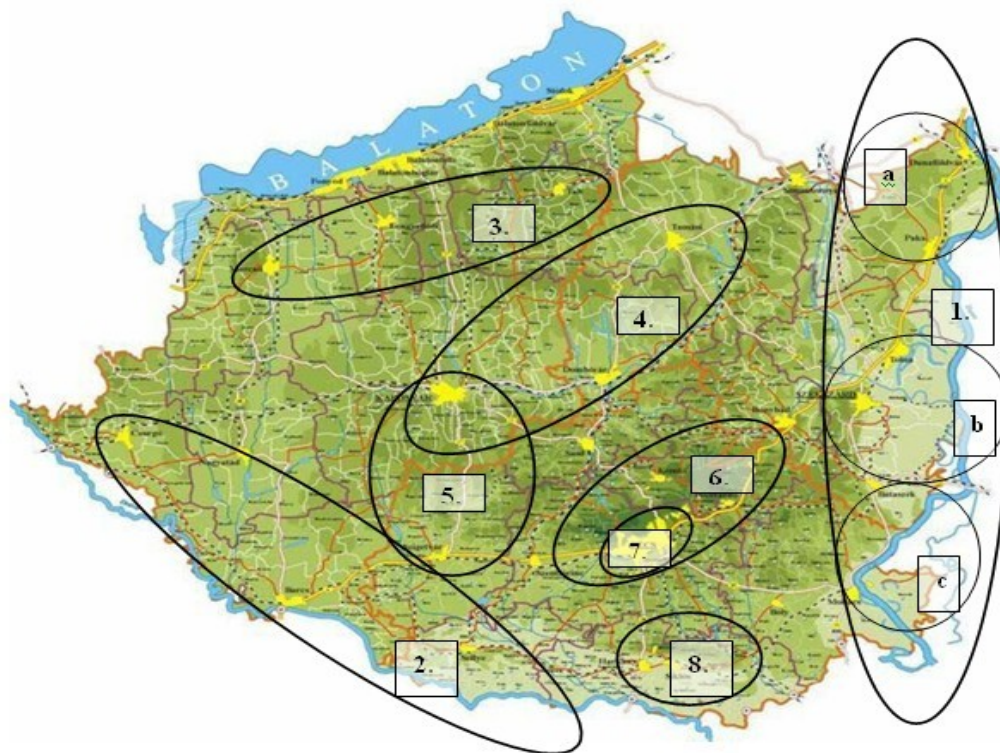
Mohács Város Önkormányzata nagy hangsúlyt fektet a városnak és környezetének emberibbé, élhetőbbé tételére, és ennek érdekében a fejlesztési elképzeléseket a nemzeti és regionális célokkal összhangban, azok lehetőségeit kihasználva igyekszik megvalósítani. A turizmussal kapcsolatos magyarországi terveket a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia (NTS) tartalmazza. A koncepció sorra veszi a legfontosabb feladatokat:

- A hazai turizmus versenyképességének növelése
- A turisztikai termékfejlesztés nemzeti szintű prioritásai
- Innováción alapuló kínálatfejlesztés

- Regionális szintű desztináció-fejlesztés
- A piaci igényeknek megfelelő szálláshelykínálat és vendéglátás kialakítása
- Az iskolarendszerű képzés erősítése
- A turizmus általános megítélésének és elfogadottságának a javítása
- Regionális intézményrendszer átalakítása

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv a célok megvalósítása érdekében 15 operatív programot tartalmaz, amelyekből 13-at már elfogadott az Európai Bizottság 2007 augusztusában. Mohács és környéke fejlesztési stratégiai feladatai a Dél-Dunántúli Operatív Program részét képezik. A program a 2007-2013-as évek fejlesztési magterületeit veszi sorra. Az Alsó-Duna-völgyi tengely, amint a térképmellékleten is látszik, Paks-Szekszárd-Mohács gócpontokat jelenti (1a, 1b, 1c).

7. ábra. A Dél-Dunántúl turisztikai desztinációi

1. Dunamente	5. Zselic
2. Drávamente	6. Mecsek
3. Dél-Balaton	7. Pécs
4. Kapos-völgy	8. Harkány-Siklós-Villány

Forrás: Aubert A.-Szabó G. 2006

A Duna-mente turisztikai magterületen elsősorban a *vízi turizmus és aktív turizmus*, az *ökoturizmus* és a *bor- és gasztronómiai termékek* a fejlesztésre leginkább érdemes területek. A felsorolásból az ökö- és aktív turizmusra vonatkozó tevékenységek fejlesztése központi jelentőségű. Ezek magyarázata Aubert Antal munkájában a következő:

2. táblázat. Aktív- és ökoturisztikai termékek Magyarországon

Termék	Tevékenységek
Ökoturizmus	Az ökoturizmus a természeti értékek, természeti területek megismerésére (tudatos ismeretszerzés, tanulás) irányuló olyan turizmusforma, amely természetkímélő módon, a természetvédelmi prioritások biztosításával valósul meg az arra alkalmas területeken. Az ökoturizmus tartalmazhat kulturális elemeket, a hagyományos kultúra megismerését is, azonban a fő motivációt a természeti értékek alkotják.
Természetjárás	Kirándulás természeti környezetben, gyalogtúra, teljesítménytúra, hegymászás, sziklamászás.
Kerékpáros turizmus	Egyéni kerékpártúra, hegyi kerékpározás, szervezett kerékpártúra, kerékpárverseny, teljesítménytúra.
Vízi turizmus	Vitorlázás, motoros és yachtturizmus, evezős turizmus, horgászat, utasszállító és sétahajók.

Forrás: Aktív és ökoturisztikai termékek Magyarországon (Aubert A. szerk. 2006)

5. KIEMELT TURISZTIKAI PROJEKT: A MOHÁCSI TÖRTÉNELMI EMLÉKHELY FELÚJÍTÁSA ÉS KORSZERŰSÍTÉSE

A város és a kistérség lehetőségeinek kiaknázását segíti a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség ROP-os (Dél-Dunántúli Regionális Operatív Program) pályázatán elnyert 500 millió forintot meghaladó összeg „Komplex turisztikai termékcsomagok kialakítása” céljából. A pályázatban a turizmus fejlesztésére 3 különböző termékelem együttes (komplex) fejlesztése került kidolgozásra. A korábban már említett *aktív turizmus* alapjainak lerakásán kívül a *borturizmus* megerősítése jelenti a második pillért. Mohács városára és környékére elsősorban a fehérborok a jellemzőek. Az elnyert pályázati összegből a Mohács-Bóly Fehérborút stabilizálását, fejleszthetőségét tűzték ki célul, valamint az egységes regionális borkultúrához való felzárkózást. A konkrét feladatok megvalósítása mellett a helyi borok népszerűsítésének egyik első lépéseként a Mohács-Bóly Fehérborút is részese volt a Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség (DDRFÜ) a régió hat borútját népszerűsítő kampányának. Az összefogás célja a régió hat borútjának (Dél-Baltoni Borút, Mohács-Bóly Fehérborút,

Pécs-Mecseki Borút, Szekszárdi Borút, Tolnai Borút, Villány-Siklói Borút), ezek borainak és szolgáltatásainak megismertetése és népszerűsítése. Az akció 2009. július elejétől szeptember végéig tartott (www.borutrafel.hu).

A harmadik, és egyben a legnagyobb költségvetésű fejlesztés a Mohácsi Történelmi Emlékhely felújítása és korszerűsítése. Közel három és fél évtizede, 1976-ban adták át a Mohácstól 5 km-re levő Sátorhelyi Történelmi Emlékparkot. Az 1526-os mohácsi csata 450. évfordulóján tisztelegtek vele a csata áldozatai előtt. A területen jelenleg található épületek, a kopjafák és a sírjelek az eltelt időben erősen leromlottak, így szükségessé vált a létesítmény teljes körű rekonstrukciója. A Mohácsi Történelmi Emlékhely forgalma az elmúlt évek alatt töredékére esett vissza az 1970-es évekbeli látogatottsághoz mérten- főként az állapotromlás miatt. Sajnos ez jó példa arra, hogy a bemutatóhelyek elhanyagolása, fejlesztésének hiánya a vendégforgalom elvesztéséhez vezethet.

3. táblázat. A Mohácsi Történelmi Emlékhely látogatószámának alakulása

	Diák	Felnőtt	Ingyenes	Összesen
2005	8 733	2 749		11 482
2007	12 547	8 703	199	21 449

Forrás: DDNP pénztári adata

Az emlékhely fenntartója a DDNP, amelynek kérésére az elmúlt hónapokban az emlékpark korábbi tervezője, Vadász György Kossuth- és Ybl-díjas építész készítette el az átépítés és felújítás terveit. Ennek során a megrendelő DDNP részéről új funkciók befogadására alkalmas terek kialakításának igénye merült fel. Emellett a fenntartók úgy vélték, egyre inkább szükség lenne egy fogadó- és a régészeti leleteket közönség elé táró kiállítótér létrehozására is: a kor követelményeinek megfelelő színvonalú kiszolgálóterekkel, új parkolókkal, ajándékbolttal, kávézóval. A koncepció leglátványosabb részét egy 20 méter átmérőjű, félgömb alakú, üvegkúpulával fedett 4 szintes épület képezi, amely rögtön az emlékhely díszes bejárata mögött kap helyet. Ebben kiállítótér és raktár kap helyet, valamint a látogatók akadálymentesített, tehát kerekesszékekkel is megközelíthető kiszolgálóhelyiségei. Audiovizuális és informatikai eszközök segítségével bemutatják a középkori Magyarországot, az ütközet lefolyását és a csatavesztés okait. Az épület tetején elegáns kávézó és ajándékbolt fog üzemelni (Mohács Város Önkormányzatának Hetilapja: Önkormányzati Hírek. Mohács, 2009. 04. 24.).

A Mohácsi Történelmi Emlékhely rekonstrukciójának és funkcióbővítő fejlesztésének egyértelmű célja a csökkenő vendégforgalom tendenciájának megfordítása, az emlékhely önfenntartó képességének erősítése. Az emlékhely felújítása után megjelenő színvonalas szolgáltatások visszaszerezhetik az elmaradt látogatókat. A beruházás (persze nem egyik napról a másikra) fenntarthatja az ide látogatók kiegyenlített érdeklődését, így elősegítheti az egypólusú idegenforgalmi kínálat kiszélesítését. Ezek a tényezők együttesen és hosszútávon lehetővé teszik a város és a környék megismerését célzó programcsomagok összeállítását és az érdeklődés folyamatos fenntartását.

6. ÖSSZEGZÉS

Mohács városában és a környékén a turizmus lehetőségeinek kiaknázása a kiemelt feladatok közé tartozik. Az erőfeszítések – úgy tűnik – máris érezhető változásokat generáltak. A KSH adatai szerint 2009 első negyedében Baranya megyében a vendégforgalom szinte pontosan a 2008-as eredményeket ismétli. A megyében a bel- és külföldi vendégek összesen 86 748 vendégéjszakát töltek el, ez az előző évi érték 99,2%-a. Az ismert körülmények között már ez is értékelendő eredmény, de az egyes települések eredményei még beszédesebbek. A stagnálás (Pécs, Harkány) és a visszaesés (Komló-Sikonda, Szigetvár) mellett mindössze Villányban és Mohácson növekedett a vendégforgalom. Előbbi városban a borturizmus töretlen népszerűsége miatt 127,1% az idei első negyedév eredménye, míg Mohácson ez az érték 175,4%. A turizmus komplex fejlesztése több oldalról jelent pozitív hatást az idegenforgalom húzótegyezővé válásához a városban és a kistérségben. Az aktív turizmus, a borturizmus és a történelmi emlékek színvonalas fejlesztése egymást segíti, ami növekvő látogatottságot generálhat. Az idegenforgalmi adatok növekedése bizonyára több tényezőre vezethető vissza, de az eredmények mindenesetre biztatóak és további munkára serkentenek.

7. FELHASZNÁLT IRODALOM

- AUBERT A. (szerk.): *Aktív és ökoturisztikai termékek Magyarországon*. In: Magyarország idegenforgalma. Szakkönyv és atlasz. Cartographia Kiadó, Bp. 56 p.
- AUBERT A. - SZABÓ G. 2005: *Baranya megye turizmusfejlesztési programjának aktualizálása*. Pécs, p. 77
- AUBERT A. - SZABÓ G. 2007: *A Dél-Dunántúl turisztikai desztinációi 2006*. In: Aubert A. (szerk.): *A térségi turizmuskutatás és tervezés módszerei*. PTE, Pécs, 2007. p. 211
- ÁLLAMI FOGLALKOZTATÁSI SZOLGÁLAT: *Dél-Dunántúli Regionális Munkaiügyi Központ* (http://www.ddrmk.hu/documents/Telepsor_baranya_0708.pdf)
- KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI MINISZTERIUM: *A Környezetvédelmi és Területfejlesztési Miniszter Rendelete 7/1996 (IV.17)*
- KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL: *Baranya Megyei Statisztikai Tájékoztató, 2006*

- MAGYAR TURISZTIKAI HIVATAL (<http://mth.gov.hu/>) – *Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia (2005-2013)*
- MOHÁCS VÁROS POLGÁRMESTERI HIVATALA: *Középtávú Fejlesztési Konceptió 2006.*
- MOHÁCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK HETILAPJA: *Önkormányzati Hírek.* Mohács, 2009. 04. 24.
- ÖNKORMÁNYZATI MINISZTERIUM (ÖM): *A Dél-Dunántúli Turisztikai Régió Turizmusfejlesztési Stratégiája 2007-2015.* p. 106
- PÁPA S. 2007: *Szétválási dilemmák a Mohács Többcélú Kistérségi Társulásnál.* In: Tésits R. – Tóth J. – Papp J. (szerk.): *Innovációk a térben.* PTE Földtudományok Doktori Iskolája, Pécs, pp. 91-115.
- ÚJ MAGYARORSZÁG FEJLESZTÉSI TERV – *Dél-Dunántúli Operatív Program 2007-2013,* pp. 74-81
- www.borutrafel.hu (letöltés ideje: 2009. szeptember)
- www.dunaportal.hu/map/index.php (letöltés ideje: 2009. augusztus)
- <http://www.mohacs.hu/?p=2> (letöltés ideje: 2009. július)

8. MELLÉKLET

Az alábbiakban a mohácsi szálláshelyek rövid, alfabetikus felsorolása következik. (Bővebb információk találhatóak a www.mohacs.hu oldalon)

Admirális kemping:	a Duna túlsó partján, a kompkikötőtől délre, a DDNP területén található, 5500 m ² területen, 5 ágyas szobákkal, sátorhelyekkel, közösségi épülettel, vizesblokkal
Autós étterem és Panzió:	a Szőlőhegynél, közvetlenül az 56-os út mellett működik 7 szobából áll, 2-3-4 ágyasok, négyben saját WC és fürdő van
Centrum vendégház panzió:	a belváros szívében, a sétálóutca végén működik, 4 db 2 ágyas szoba és 1 db 4 személyes apartman van benne
Duna Vendégház:	közvetlen a Duna- parton a Felső Duna-soron található 2 ágyas, fürdőszobás szobákkal

Lábasház:	tavasztól ősziig üzemel, a város tulajdonában van ez a 450 m ² -es ingatlan, amely a bédai TT boki erdejében található a vízparton. Csoportok, iskolák, rendezvények fogadására is alkalmas
Pannon hotel***:	2007-ben nyílt, a város főutcáján található a központ közelében 12 db fürdőszobás szobája, zárt parkolója, parkosított udvara van
Pegazus lovasfarm:	Mohács déli városzélén épült panzió.17 szoba és 4 faház várja a pihenni és lovagolni vágyókat. 60 fős konferenciateremmel, fedett- és szabadtéri lovaspályával rendelkezik.
Petőfi Sándor kollégium:	a Sportcsarnok szomszédságában, a nyári szünidő alatt 210 fő részére biztosít egyszerű, tiszta szállást
Révkapu panzió:	A kompikötőnél egész évben működő panzióban 2 és 3 ágyas szobák és 2 db 2 ágyas apartman található fürdőszobával és klímaberendezéssel
Szent János Hotel***:	komplikötő túloldalán 2008-ban felújított egykori Csele hotel, ma egyházi tulajdonú. 49 szobája és 2 különterme mindenki előtt nyitva áll,tetején kiváló panorámájú grill-terasz üzemel.